

בג"צ 1019/15 - פלוני נ' פרקליטות מחוז תל אביב - פלילי

בג"צ 1019/15 - פלוני נ' פרקליטות מחוז תל אביב - פליליעליון

בג"צ 1019/15

פלוני

נגד

פרקליטות מחוז תל אביב - פלילי

בבית המשפט העליון

[14.07.2015]

כבוד השופט י' דנציגר

כבוד השופט נ' הנדל

כבוד השופט נ' סולברג

בשם המשיבה:

עו"ד מיטל בוכמן-שינדל

עתירה למתן צו על-תנאי

פסק-דין

השופט נ' סולברג:

1. עתירה למתן צו על-תנאי, בגדרה מבוקש להורות למשיבה (להלן: "הפרקליטות") לצרף הודעה שנגבתה מאביו של העותר (להלן: "הנאשם") בחקירה מיום 7.3.2002 (להלן: "ההודעה"), לחומר הראיות במסגרת התיק הפלילי המתנהל כיום נגד הנאשם.

הרקע לעתירה

2. העותר הוא המתלונן בתיק שבו הוגש ביום 16.9.2014 כתב אישום נגד הנאשם, בגין מעשי אלימות כלפי העותר בהיותו קטין, כמפורט להלן.

3. בשנת 2002 התלוננה אמו של העותר, המשמשת גם כבאת-כוחו (להלן: "האם") על מעשי אלימות נגדה ונגד ילדיה, ביניהם העותר. במהלך חקירתו במשטרה ענה הנאשם על אחת השאלות כדלהלן:
"ש. היו מקרים כאלה עם הילדים?"

ת. את הילדים הכיתי בעבר, בוודאי בלי ספק, נתתי מכות בטוסיק, לא זוכר בתקופה הקרובה שעשיתי. לגדול [הוא העותר - נ' ס'] במיוחד אבל לא בשנה האחרונה..."

לפי הנטען בעתירה, במסגרת ההודעה האמורה הודה הנאשם גם בשבירת חפצים ובאלימות פיזית ונפשית כלפי בני משפחתו. ביום 10.3.2002 הוגש נגד הנאשם כתב אישום, ואולם בהמשך חזרה בה האם מתלונתה, המדינה חזרה בה מכתב האישום והתיק הפלילי נסגר. לטענת המשיבה, בחלוף השנים בוער תיק זה, על כל תכולתו, בהתאם להוראות חוק הארכיונים, תשט"ו-1955 ולתקנות שהותקנו מכוחו. הנאשם והאם נפרדו בשנת 2005.

4. בשנת 2005 הגיש העותר נגד הנאשם תלונה נוספת על אלימות כלפיו, בגינה נפתח תיק פלילי נוסף. הנאשם נחקר ביום 30.3.2005, ובמסגרת החקירה הכחיש הנאשם את המיוחס לו. ביום 6.9.2009 הוחלט לסגור את התיק מחמת חוסר ראיות מספיקות. עם זאת, בחודש מרץ 2014 התקבל ערר שהגיש העותר על גניזת התיק, וכתב אישום נוסף הוגש נגד הנאשם, בגין ריבוי מקרים של תקיפת קטין על-ידי בן משפחה, עבירה לפי סעיף 382(ב) בנסיבות סעיף 379 לחוק העונשין, תשל"ז-1977. לטענת העותר, כתב האישום כולל גם התייחסות למקרי אלימות קודמים שחוזה מצד הנאשם, הן לפני שנת 2002, הן לאחריה.

5. לטענת העותר, ביום 10.4.2014 נודע לו לראשונה מפי נציגת המשיבה, כי כל החומר הקיים בתיק משנת 2002 בוער, לרבות ההודעה מושא העתירה, ולפיכך היא אינה מצויה עוד בידי המשיבה. לאור זאת, ביום 9.11.2014 העביר העותר העתק מההודעה לידי המשיבה, וטען, כי מדובר בראיה חשובה ורלוונטית. עוד ביקש העותר כי תיוחס לנאשם גם עבירה של היזק לרכוש. לאחר מספר פניות נוספות מצד העותר, כך נטען, הובהר לו על-ידי הפרקליטה המטפלת בתיק, כי לא נמצא לנכון לכלול את ההודעה בחומר הראיות, וכי "שיקול הדעת באשר לאופן ניהול ההליך הפלילי, לרבות ניסוח כתב האישום על כל המשתמע והכרוך בכך, מסור לידיה של הפרקליטות".

עיקרי טענות הצדדים

6. מכאן העתירה דן, במסגרתה נטען כי ההחלטה שלא לכלול את ההודעה במסגרת חומר הראיות "מהווה חוסר סבירות קיצוני בניהול ההליך" מצד הפרקליטות. לטענת העותר, ההודעה היא קבילה וחלוטה, ומהווה למעשה הודיה מצד הנאשם בדבר המעשים שיוחסו לו. בנסיבות אלה, כך נטען, אין זה מתקבל על הדעת כי ההודעה לא תיכלל בחומר הראיות. העותר סבור כי הליך קבלת ההחלטה לגבי ההודעה לא כלל את מלוא השיקולים הרלבנטיים וכי לא בוצע בלב פתוח ונפש חפצה. עוד נטען, כי הפרקליטות לא השיבה כנדרש מבחינה מהותית לטענתו, ולפיכך מוטל עליה הנטל להראות כי פעלה כראוי בעניין זה.

7. מנגד טוענת הפרקליטות בתגובה מקדמית (שניתנה ארכה להגשתה) כי דין העתירה להידחות, הן מטעמי סף, הן לגופו של עניין. ראשית דבר היא טוענת כי היה על העותר לצרף את הנאשם כמשיב לעתירה, שכן ברי כי הוא עלול להיפגע ככל שתתקבל העתירה. על-פי ההלכה הפסוקה, די בכך על מנת להצדיק את דחיית העתירה על הסף. יתרה מזאת, כך נטען, דין העתירה להידחות גם מפאת העדר עילה להתערבות בהחלטת הפרקליטות, המצויה עמוק במסגרת שיקול הדעת המקצועי הנתון לה בניהול ההליך הפלילי. הפרקליטות טוענת כי העותר לא הראה כל עיוות מהותי או חוסר סבירות קיצוני המצדיק את התערבות בית משפט זה, וכי מדובר בהחלטה הנסמכת על נסיבותיו של תיק החקירה.
8. מעבר לעילות הסף האמורות, מוסיפה הפרקליטות וטוענת כי אין לשעות גם לגופן של טענות העותר. הפרקליטות מפנה לכך שתיק החקירה משנת 2002 בווער ואינו נמצא ברשותה, לבד מהעתק ההודעה שהועבר לה על-ידי העותר עצמו. בנסיבות אלה, כך נטען, נמנעת מהפרקליטות האפשרות לבחון את ההקשר הכולל שבו ניתנה ההודעה, לרבות הודעות נוספות, ככל שניתנו, אפשרות לחזרת הנאשם מאמירותיו הקודמות, או מתן הסברים או הבהרות להן. יתרה מכך, כך נטען, קיימים קשיים דיוניים לכלול ראיה מתוך תיק שנגנז, שכן על ההודעה להיות מוגשת באמצעות גובה ההודעה, וקיים קושי להתחקות אחר מכלול הפעולות שביצע החוקר באותו עניין, בהעדר התיק. הפרקליטות טוענת כי בנסיבות אלו, הכללת ההודעה בחומר הראיות תפגע באופן בלתי מידתי בזכויותיו של הנאשם, שכן הוא יאלץ להתמודד עם ראיה שנגבתה שנים רבות קודם לכן, מבלי שניתנה לו הזדמנות להתמודד עם הראיה האמורה בעת חקירתו במשטרה. כמו כן, עמדתה של הפרקליטות היא כי התועלת שתצמח מצירוף הראיה היא שולית בלבד, בשל התייחסותה למועדים שונים ובשל אופי המעשים המיוחסים לנאשם ומידת האלימות הכרוכה בהם. זאת, לאור העובדה שההודעה מתייחסת למכה בישבנו של העותר ולטלטולו בכתפיו, בעוד שבכתב האישום מתוארת מסכת של מעשי אלימות קשה לאין ערוך, שנעשו בתקופה מאוחרת יותר.
- דין והכרעה
9. לאחר עיון בעתירה ובתגובה, על נספחיהן, ובעקבות שקילת המכלול, הגענו לכלל מסקנה כי אין להעתר לעתירה, וכי דינה להידחות.
10. ההלכות בעניין גדר ההתערבות של בית משפט זה, בשבתו כבית המשפט הגבוה לצדק, בשיקול דעתן המקצועי של רשויות התביעה, ברורות וידועות. כפי שנפסק בעבר, על אף שהתערבות זו היא אפשרית, הרי שהדבר יעשה במצבים נדירים בלבד, כאשר ההחלטה הנדונה לוקה בחוסר סבירות קיצוני. בית משפט זה אינו מחליף את שיקול דעתן של רשויות התביעה בשיקול דעתו-שלו, וככל שההחלטה האמורה נופלת בגדר מתחם הסבירות, הרי שלא קמה עילה להתערבותנו. כוחה של הלכה זו יפה לכל שלבי ניהול ההליך הפלילי, החל בשלב הגשת כתב האישום וכלה בשלב הערעור לאחר מתן פסק הדין (בג"ץ 2652/15 מנדלבלית נ' היועץ המשפטי לממשלה, פסקה 6 (17.5.2015); בג"ץ 2534/97 יחב נ' פרקליטת המדינה, פ"ד נא(3) 1, 31 (1997); בג"ץ 8722/05 קיקיס נ' הרמטכ"ל, רא"ל דן חלוץ, פסקה 16 (23.2.2006); בג"ץ 626/14 רויטמן נ' מדינת ישראל, פסקה 18 וההפניות שם (14.1.2015); בג"ץ 8150/13 כרסנטי נ' פרקליטות המדינה - המחלקה הפלילית, פסקה 5 (6.8.2014)).

11. גם בנושא ההיבט הראייתי שבהליך הפלילי, ימנע בית המשפט, בדרך כלל, מלקבל לעיונו את חומר הראיות הגולמי וליתן החלטה בדבר דיות הראיות. בית משפט זה איננו מבקש להסיג את גבולן של רשויות התביעה. הוא איננו צריך, ואף אין ראוי לו, לפעול כ"יועץ משפטי-על" וכמעין "שופט חוקר" (בג"ץ 6781/96 אולמרט נ' היועץ המשפטי, פ"ד נ(4) 793, 808 (1996); בג"ץ 329/81 נוף נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד לז(4) 326, 329-330 (1983); בג"ץ 11224/03 הררי נ' היועץ המשפטי לממשלה (16.3.2004)). שיטה משפטית כנ"ל אינה נהוגה במקומותינו, והיא חורגת מההליך האדברסרי המקובל. מעבר להסגת הגבול כלפי רשויות התביעה, יש בכך גם הבעה דעה בלתי ראויה כלפי הערכאה המוסמכת המבררת את התיק. אמנם, יש להדגיש כי גם החלטה מעין זו אינה חסינה מביקורת, וכי בסמכותו של בית משפט זה לבחון גם את סבירותו של תהליך קבלת ההחלטה (בג"ץ 4379/09 "אומץ" - אזרחים למען מנהל תקין וצדק חברתי ומשפטי נ' פרקליט המדינה, פסקאות 25-26 (5.8.2010); בג"ץ 868/14 חרבי אברהים מוסטפא מוסטפא נ' פרקליט המדינה, פסקה 18 (2.3.2015)). מכל מקום, עניינו לא בא בגדר מצבים קיצוניים אלה, ואיננו מצדיק את התערבותנו. אכן, יתכן ויש מידה מסוימת של צדק בטענה כי היה על הפרקליטות לענות להשגותיו של העותר ביתר מהירות ובבהירות לגוף העניין, אולם אין בכך להצביע על פגם כלשהו בהליך קבלת ההחלטה או ההחלטה לגופה.
12. בנוסף לכך, מצאנו טעם גם בטענת הפרקליטות לפיה היה על העותר לכלול כמשיב לעתירה גם את הנאשם עצמו. הנאשם עלול להיפגע באופן ממשי כתוצאה מקבלת העתירה. אי-צירופו עלול למנוע מבית המשפט תמונה שלמה ומלאה, הכוללת את האינטרסים של כל הצדדים המעורבים. די בכך כדי לדחות את העתירה על הסף (בג"ץ 3676/10 כתר כדרך המלכים בע"מ נ' השר לשירותי דת, פסקה 40 (8.5.2015); בג"ץ 3990/11 שיח עלי מעדי נ' ראש הממשלה, פסקה 9 (27.9.2011); בג"ץ 4405/06 פונדק פליקן בע"מ נ' פרקליטות מחוז ב"ש והדרום (16.11.2006); בג"ץ 2731/11 עמותת אל סדק נ' הוועדה למינוי קאדים, פסקה 14 (14.6.2011); בג"ץ 5662/99 עמותת נפגעי הבורסה נ' יו"ר ועדת הבוררים לנפגעי מניות, פסקה 2 (7.11.1999); בג"ץ 353/67 "אגד" בע"מ נ' שר התחבורה, פ"ד כב(1) 336, 332 (1968)).
13. מעבר לטעמי הסף שנזכרו, גם לגופו של עניין אין להעתר לעתירה. השיקולים אותם הציגה הפרקליטות בתגובתה לעתירה הם שיקולים ענייניים ומקצועיים, אשר נראים על פניהם כנכונים ובוודאי אינם מצדיקים את התערבותנו. בחינת ה"תועלת" הראייתית אשר אותה עשויה ההודעה להביא, אל מול ה"עלות" הדיונית הכרוכה בה, בדמותם של הקשיים הפרוצדוראליים שהוזכרו, ובמיוחד - הפגיעה האפשרית בזכויותיו של הנאשם, מביאה לכלל מסקנה כי אין לא היה מקום להכלילה בחומר הראיות.
14. על יסוד מכלול השיקולים דלעיל, החלטנו על דחייתה של העתירה. משנדחתה העתירה כאמור, התייתר הצורך לדון בבקשה למתן צו ביניים ביחס לעיכוב הקראת כתב האישום, הקבועה ליום 19.7.2015.
15. מן הראוי לציין בשולי הדברים, ולא לטובה, את התנהלותו הדיונית של העותר ובאת-כוחו בעתירה שלפנינו. התנהלות זו כללה בקשות חוזרות ונשנות באופן בלתי סביר, הגשת מסמכים ללא המצאתם לצד שכנגד, חוסר שיתוף פעולה והעדר מענה לפניות של הצד שכנגד, תוך טענות ורמזים בלתי הולמים ביחס לטוהר המידות של הפרקליטות ובאי-כוחה. אופן התנהלות זה איננו מקובל. בנסיבות העניין, לא תרמה גם העובדה כי באת כוח העותר מעורבת באופן אישי בתיק, ואולי יתר על המידה (ראו לעניין זה, בין היתר, החלטות מיום 14.6.2015 ומיום 10.2.2015). ניתן היום, כ"ז בתמוז התשע"ה (14.7.2015).